

één staat tot vier

drie viertallen bij het kruis - Johannes 19

16 april 2023
Den Haag

1. vier mede-gekruisgden

16 ... Zij dan namen Jezus
 17 en Hij droeg zelf het kruis...

> Romeinse soldaten (19:33; 18:31)

ΠΑΡΕΛΑΒΟΝ ΟΥΝ ΤΟΝ ΙΗΣΟΥΣ
 -zij-namen-mee dan de Jezus
 Zij... ..namen dan _ Jezus

ΚΑΙ ΒΑΤΤΑΖΩΝ ΕΑΥΤΩ ΤΟΝ ΣΤΑΥΡΟΝ
 en |dragende voor-zichzelf het kruis
 en dragende zelf zijn kruis

17 ... Hij ging uit naar
de zogenaamde schedelplaats,
in het Hebreeuws 'Golgotha' genaamd,

*nl. buiten de stad
vers 20 (letterlijk):
"... dichtbij was de plaats
(=de tempel) van de stad"*

ΕΞΗΛΘΕΝ	ΕΙΣ	ΤΟΝ	ΛΕΓΟΜΕΝΟΝ	ΚΡΑΝΙΟΥ	ΤΟΤΟΝ
<i>hij-ging-uit</i>	<i>tot-in</i>	<i>de</i>	<i>gezegd-wordende</i>	<i>van-schedel</i>	<i>Plaats</i>
Hij... ..ging	naar	de	zogenaamde	(1/2) Schedelplaats	(2/2)

Ο	ΛΕΓΕΤΑΙ	ΕΒΡΑΙΩΣ	ΓΟΛΓΟΘΑ
<i>dat</i>	<i>(hij)-wordt-gezegd</i>	<i>in-het-Hebreeuws</i>	<i>Golgota</i>
_	genaamd	in het Hebreeuws	Golgota

17 ... Hij ging uit naar
de zogenaamde schedelplaats,
in het Hebreeuws 'Golgotha' genaamd,

de Schrift kent geen 'heuvel' Golgotha

- *David begroef ooit het hoofd van Goliath te Jeruzalem; 1Sam.17:54*

ΕΞΗΛΘΕΝ	ΕΙΣ	ΤΟΝ	ΛΕΓΟΜΕΝΟΝ	ΚΡΑΝΙΟΥ	ΤΟΥΤΟΝ
<i>hij-ging-uit</i>	<i>tot-in</i>	<i>de</i>	<i>gezegd-wordende</i>	<i>van-schedel</i>	<i>Plaats</i>
Hij... ..ging	naar	de	zogenaamde	(1/2) Schedelplaats	(2/2)

Ο	ΛΕΓΕΤΑΙ	ΕΒΡΑΙΩΣ	ΓΟΛΓΟΘΑ
<i>dat</i>	<i>(hij)-wordt-gezegd</i>	<i>in-het-Hebreeuws</i>	<i>Golgota</i>
_	genaamd	in het Hebreeuws	Golgota

18 waar zij Hem kruisigden
 en met Hem twee anderen aan weerszijden
 en in het midden Jezus.

SV: aan elke zijde één

NBG51: aan weerszijden één

- in het Gr. ontbreekt het woord 'één'

ΟΠΟΥ	ΑΥΤΟΝ	ΕΚΤΑΥΡΩΣΑΝ	ΚΑΙ	ΜΕΤ	ΑΥΤΟΥ	ΑΛΛΟΥΣ	ΔΥΟ	ΕΝΤΕΥΘΕΝ	ΚΑΙ
waar-ook	hem	zij-kruisigen	en	met	hem	anderen	twee	hier-vandaan	en
waar	Hem	zij... ..kruisigden	en	met	Hem	anderen	twee	aan weerszijden	_

ΕΝΤΕΥΘΕΝ	ΜΕΣΟΝ	ΔΕ	ΤΟΝ	ΙΗΣΟΥΣ
hier-vandaan	midden	echter	de	Jezus
één	in het midden	en	_	Jezus

35 **En zij kruisigen Hem, en ZIJ VERDELEN ZIJN BOVENKLEDING, door het lot te werpen.**

36 En zij gingen daar zitten, en zij bewaakten Hem.

37 En boven zijn hoofd plaats en zij, op schrift, de reden hiervan: Dit is Jezus, de koning van de Joden.

38 **DÁN WORDEN, SAMEN MET HEM, TWEE ROVERS GEKRUISIGD, één aan de rechterkant en één aan de linkerkant.**

(...)

43 Hij heeft vertrouwen op God, laat die Hem nu uitredden, indien Hij Hem wil; want Hij zei: Ik ben Gods Zoon.

44 **En op dezelfde wijze smaadden Hem ook de rovers, die samen met Hem gekruisigd worden.**

24 En zij kruisigen Hem, en zij verdelen zijn bovenkleding, door het lot erover te werpen, wie wat zou oppakken.

25 En het was het derde uur, en zij kruisigen Hem.

26 En de inscriptie, van de reden tegen Hem, was opgeschreven: De koning van de Joden.

27 **En zij kruisigen TWEE ROVERS, samen met Hem, één aan zijn rechterhand, en één aan zijn linkerhand.**

28 -

29 En die langs gingen, lasterden Hem, en zij schudden hun hoofd, en zij zeggen: Ha, jij, die de tempel sloopt, en in drie dagen opbouwt, 30 red jezelf, en daal af vanaf het kruis!

31 Ook de oversten van de priesters bespotten Hem, onder elkaar, met de schriftgeleerden, en zij zeiden: Anderen redt Hij, zichzelf kan Hij niet redden.

32 Laat de Christus, de koning van Israël, nu afdalen van het kruis, opdat wij het waarnemen en geloven. **OOK DIE SAMEN MET HEM MEEGEKRUISIGD WAREN, SMAADDEN HEM.**

33 **EN HET WORDT HET ZESDE UUR, EN ER KWAM DUISTERNIS OVER HET GEHELE LAND, tot het negende uur.**

32 **En er werden ook anderen, TWEE MISDADIGERS, MET HEM WEGGELEID, om uit de weg geruimd te worden.**

33 **En toen gingen zij heen, naar de plaats, die Schedel genoemd wordt, en ZIJ KRUISIGEN HEM DAAR, EN DE MISDADIGERS, DE ENE AAN ZIJN RECHTERZIJD, EN DE ANDERE AAN ZIJN LINKERZIJD.**

34 En Jezus zei: Vader, vergeef het hun, want zij weten niet wat zij doen. En zij wierpen het lot, om zijn bovenkleding te verdelen.

(...)

39 **En ÉÉN VAN DE GEHANGEN MISDADIGERS LASTERDE HEM, en hij zegt: Ben jij niet de Christus? Red jezelf, en ons!**

40 **Maar de andere antwoordt, en hij vermaant hem, en hij zei met nadruk: Zelfs jij vreest God niet, hoewel jij in hetzelfde oordeel bent,** 41 en wij op rechtvaardige wijze, want wij krijgen terug, waardig van de dingen, die wij verrichten, maar déze verricht niets onbehoorlijks.

42 En hij zei tegen Jezus: Heer, gedenk mij, wanneer jij in jouw koninkrijk komt.

43 En Jezus zei tegen hem: Amen! **Tegen jou zeg ik vandaag: Met Mij zal jij zijn, in het paradijs.**

44 **EN HET WAS REEDS ONGEVEER HET ZESDE UUR, en er kwam duisternis over het gehele land, tot het negende uur,**

17 En Hij draagt zelf zijn kruis, en Hij ging uit, naar de zogeheten Schedelplaats, in het Hebreeuws: Golgota,

18 **waar zij HEM KRUISIGEN, EN MET HEM TWEE ANDEREN, AAN WEERSZIJDEN, en Jezus in het midden.**

19 En Pilatus schrijft ook een opschrift, en hij plaatst het op het kruis. En het was, geschreven: Jezus de Nazoreeër, de koning van de Joden.

(...)

31 De Joden, dan, omdat het de Voorbereiding was, en de lichamen niet op de sabbat aan het kruis zouden blijven - want de dag van die sabbat was groot - vragen aan Pilatus, dat zij van hen de benen kapot zullen breken, en dat zij weggenomen zullen worden.

32 **De soldaten, dan, kwamen, en zij breken kapot, inderdaad, de benen van de eerste, en van de andere, die met Hem meegekrusigd wordt.**

33 **En zij komen bij Jezus, en zij namen waar, dat Hij reeds gestorven is, en zij breken de benen van Hem niet kapot,**

34 maar één van de soldaten priemt met een lanspunt in zijn zijde, en meteen kwam er bloed en water uit.

18 waar zij Hem kruisigden
 en met Hem twee anderen aan weerszijden
 en in het midden Jezus.

in totaal: vier mede-gekruisigden:

1. eerst twee misdadigers die samen met Jezus werden weggeleid; Luc.23:32

ΟΠΟΥ	ΑΥΤΟΝ	ΕΚΤΑΥΡΩΣΑΝ	ΚΑΙ	ΜΕΤ	ΑΥΤΟΥ	ΑΛΛΟΥΣ	ΔΥΟ	ΕΝΤΕΥΘΕΝ	ΚΑΙ
waar-ook	hem	-zij-kruisigen	en	met	hem	anderen	twee	hier-vandaan	en
waar	Hem	zij... ..kruisigden	en	met	Hem	anderen	twee	aan weerszijden	_

ΕΝΤΕΥΘΕΝ	ΜΕΣΟΝ	ΔΕ	ΤΟΝ	ΙΗΣΟΥΣ
hier-vandaan	midden	echter	de	Jezus
één	in het midden	en	_	Jezus

18 waar zij Hem kruisigden
 en met Hem twee anderen aan weerszijden
 en in het midden Jezus.

in totaal: vier mede-gekruisigden:

*2. na de verdeling van klederen werden
 nog twee rovers gekruisigd;*

Mat.27:38

ΟΠΟΥ	ΑΥΤΟΝ	ΕΚΤΑΥΡΩΣΑΝ	ΚΑΙ	ΜΕΤ	ΑΥΤΟΥ	ΑΛΛΟΥΣ	ΔΥΟ
waar-ook	hem	zij-kruisigen	en	met	hem	anderen	twee
waar	Hem	zij... ..kruisigden	en	met	Hem	anderen	twee

18 waar zij Hem kruisigden
 en met Hem twee anderen aan weerszijden
 en in het midden Jezus.

*in totaal: vier mede-gekruisigden:
 3. de twee rovers smaadden Jezus;
 Mar.15:32*

ΟΠΟΥ	ΑΥΤΟΝ	ΕΚΤΑΥΡΩΣΑΝ	ΚΑΙ	ΜΕΤ	ΑΥΤΟΥ	ΑΛΛΟΥΣ	ΔΥΟ	ΕΝΤΕΥΘΕΝ	ΚΑΙ
waar-ook	hem	-zij-kruisigen	en	met	hem	anderen	twee	hier-vandaan	en
waar	Hem	zij... ..kruisigden	en	met	Hem	anderen	twee	aan weerszijden	_

ΕΝΤΕΥΘΕΝ	ΜΕΣΟΝ	ΔΕ	ΤΟΝ	ΙΗΣΟΥΣ
hier-vandaan	midden	echter	de	Jezus
één	in het midden	en	_	Jezus

18 waar zij Hem kruisigden
 en met Hem twee anderen aan weerszijden
 en in het midden Jezus.

in totaal: vier mede-gekruisigden:

4. één misdadiger berispt de andere
 misdadiger en doet een beroep op
 Jezus; Luc.23:43

ΟΠΟΥ	ΑΥΤΟΝ	ΕΚΤΑΥΡΩΣΑΝ	ΚΑΙ	ΜΕΤ	ΑΥΤΟΥ	ΑΛΛΟΥΣ	ΔΥΟ	ΕΝΤΕΥΘΕΝ	ΚΑΙ
waar-ook	hem	-zij-kruisigen	en	met	hem	anderen	twee	hier-vandaan	en
waar	Hem	zij... ..kruisigden	en	met	Hem	anderen	twee	aan weerszijden	_

ΕΝΤΕΥΘΕΝ	ΜΕΣΟΝ	ΔΕ	ΤΟΝ	ΙΗΣΟΥΣ
hier-vandaan	midden	echter	de	Jezus
één	in het midden	en	_	Jezus

18 waar zij Hem kruisigden
 en met Hem twee anderen aan weerszijden
 en in het midden Jezus.

volgorde later in 19:32,33 bevestigd:
 de soldaten breken eerst de beenderen
 bij de ene medegekruisigde, dan bij de
 andere en dan bij Jezus

ΟΠΟΥ	ΑΥΤΟΝ	ΕΚΤΑΥΡΩΣΑΝ	ΚΑΙ	ΜΕΤ	ΑΥΤΟΥ	ΑΛΛΟΥΣ	ΔΥΟ	ΕΝΤΕΥΘΕΝ	ΚΑΙ
waar-ook	hem	-zij-kruisigen	en	met	hem	anderen	twee	hier-vandaan	en
waar	Hem	zij... ..kruisigden	en	met	Hem	anderen	twee	aan weerszijden	_

ΕΝΤΕΥΘΕΝ	ΜΕΣΟΝ	ΔΕ	ΤΟΝ	ΙΗΣΟΥΣ
hier-vandaan	midden	echter	de	Jezus
één	in het midden	en	_	Jezus

18 waar zij hem kruisigden
 en met hem twee anderen aan weerszijden
 en in het midden Jezus.

typologisch ook veelzeggend!

- vier = de wereld
 - vier (wind-)hoeken der aarde; Openb.7:1
 - vier levende wezens (Openb.4) als type van alle leven (mens, adelaar, kalf en leeuw)
- "Eén stierf voor allen, dus stierven allen"
 2Kor.5:15
- $1 + 4 = 5$ (=genade!)

ΔΥΟ	ΕΝΤΕΥΘΕΝ	ΚΑΙ	ΕΝΤΕΥΘΕΝ	ΜΕΣΟΝ	ΔΕ	ΤΟΝ	ΙΗΣΟΥΣ
twee	hier-vandaan	en	hier-vandaan	midden	echter	de	Jezus
twee	aan weerszijden	_	één	in het midden	en	_	Jezus

2. vier soldaten

23 Toen dan de soldaten Jezus kruisigden...

OI	OYN	CTPATIΩTAI	OTE	ECTAYPΩCAN	TON	IHCOYN
de	dan	soldaten	wanneer	zij-kruisigen	de	Jezus
de	dan	soldaten	Toen	gekruisigd hadden	_	Jezus

23 ... namen zij zijn bovenkleding
 en zij maakten vier delen,
 voor iedere soldaat een deel...

> opperkleed, hoofddoek, gordel, sandalen?

ΕΛΑΒΟΝ ΤΑ ΙΜΑΤΙΑ ΑΥΤΟΥ ΚΑΙ ΕΠΟΙΗCΑΝ ΤΕCΣΑΡΑ ΜΕΡΗ
 -zij-namen de bovenkleding van-hem en -zij-maken vier delen
 namen zij _ klederen zijn en maakten daarvan vier delen

ΕΚΑCΤΩ CΤΡΑΤΙΩΤΗ ΜΕΡΟC
 voor-iedere soldaat deel
 voor iedere soldaat één deel

23 ... en het onderkleed.

Het onderkleed nu was *zonder naad*,
van boven af geheel geweven.

= het verborgen kleding

- kleding, mantel > heerlijkheid
- van bovenaf = hemels

ΚΑΙ	ΤΟΝ	ΧΙΤΩΝΑ	ΗΝ	ΔΕ	Ο	ΧΙΤΩΝ	ΑΡΑΦΟΣ
en	het	onderkleed	(hij)-was	echter	het	onderkleed	zonder-naad
en	zijn	onderkleed	was	nu	Dit	kleding	zonder naad

ΕΚ	ΤΩΝ	ΑΝΩΘΕΝ	ΥΦΑΝΤΟΣ	ΔΙ	ΟΛΟΥ
van-uit	de	van-boven	geweven	door	geheel
-	-	-	geweven	aan	één stuk

24 Zij dan zeiden tot elkaar:
laten wij dit niet schreuren
maar erom loten van wie het zal zijn.

Spreuken 16:33 (NBG51)

*Het lot wordt in de schoot geworpen,
maar elke beslissing daarvan
is van de HERE.*

ΕΙΠΑΝ	ΟΥΝ	ΠΡΟΣ	ΑΛΛΗΛΟΥΣ	ΜΗ	ΕΧΙΘΩΜΕΝ	ΑΥΤΟΝ
zij-zeggen	dan	naar-toe	elkaar	toch-niet	dat-wij-zullen-scheuren	hem
Zij zeiden	dan	tot	elkander	niet	Laten wij... ..scheuren	dit

ΑΛΛΑ	ΛΑΘΩΜΕΝ	ΠΕΡΙ	ΑΥΤΟΥ	ΤΙΝΟΣ	ΕΣΤΑΙ
maar	dat-wij-toe-laten-vallen	aangaande	hem	van-wie?	hij-zal-zijn~
maar	loten	(1/2) erom	(2/2)	voor wie	het zijn zal

24 Opdat het schriftwoord
vervuld zou worden dat zegt:

nl. Psalm 22:19 - een Messiaanse psalm!

ΙΝΑ	Η	ΓΡΑΦΗ	ΠΛΗΡΩΘΗ	[Η	ΛΕΓΟΥΣΑ
opdat	het	schriftwoord	dat-zij-vervuld-wordt	het	zeggende	
zodat	het	schriftwoord	vervuld werd	-	-	

24 ... "zij verdelen mijn kleding voor zichzelf en over mijn klederen wierpen zij het lot."

ΔΙΕΜΕΡΙCΑΝΤΟ	ΤΑ	ΙΜΑΤΙΑ	ΜΟΥ	ΕΑΥΤΟΙC
<i>zij-verdelen</i>	<i>de</i>	<i>bovenkleding</i>	<i>van-mij</i>	<i>voor-zichzelf</i>
Zij hebben... ..verdeeld	_	klederen	mijn	onder elkander

ΚΑΙ	ΕΠΙ	ΤΟΝ	ΙΜΑΤΙCΜΟΝ	ΜΟΥ	ΕΒΑΛΟΝ	ΚΑΙ	ΛΗΡΟΝ
<i>en</i>	<i>op</i>	<i>de</i>	<i>kledij</i>	<i>van-mij</i>	<i>zij-wierpen</i>		<i>lot</i>
en	over	_	kleding	mijn	hebben zij... ..geworpen		het lot

24 ... De soldaten dan deden dit inderdaad.

Jezus' kleding verwijst naar zijn heerlijkheid

- vergl. de mantel van Jozef en Elia
- onderkleding > verborgen
- naadloos => eenheid
- komt bij de vier (=de natiën) terecht;
- de keuze is van Godswege

OI	MEN	OYN	CTPATIΩTAI	TAYTA	ETOIHCAN
de	inderdaad	dan	soldaten	deze-dingen	-(zij)-doen
de	_	dan	soldaten	Dit	hebben... ..gedaan

3. vier keer Maria

²⁵ Bij het kruis nu van Jezus stonden zijn moeder en de zus van zijn moeder, Maria van Klopas en Maria de Magdaleense.

= vier vrouwen:

1. Maria
2. van Maria
3. Maria
4. Maria

Η ΜΗΤΗΡ ΑΥΤΟΥ ΚΑΙ Η ΑΔΕΛΦΗ ΤΗΣ ΜΗΤΡΟΣ ΑΥΤΟΥ
 de moeder van-hem en de zus van-de moeder van-hem
 _ moeder zijn en de zuster _ moeder zijner

ΜΑΡΙΑ Η ΤΟΥ ΚΛΩΠΑ ΚΑΙ ΜΑΡΙΑ Η ΜΑΓΔΑΛΗΝΗ
 Maria de van-de Klopas en Maria de Magdaleense
 Maria _ van Klopas en Maria van Magdala

26 Toen Jezus dan zijn moeder waarnam
 en de discipel die Hij liefhad,
 zei Hij tot zijn moeder,
 vrouw, let op uw zoon.

= Johannes, de anonieme schrijver 5x:
 Joh 13:23; 19:26; 20:2, 21:7, 20(24)

ΙΗΣΟΥΣ ΟΥΝ ΙΔΩΝ ΤΗΝ ΜΗΤΕΡΑ

Jezus dan waarnemende de moeder

Jezus dan Toen... ..zag zijn moeder

ΚΑΙ ΤΟΝ ΜΑΘΗΤΗΝ ΠΑΡΕΣΤΩΤΑ ΟΝ ΗΓΑΠΑ

en de leerling ^oerbij-staande die hij-liefhad

en de discipel bij haar staande die Hij liefhad

26 Toen Jezus dan zijn moeder waarnam en de discipel die Hij liefhad, zei Hij tot zijn moeder, vrouw, let op uw zoon.

Maria wordt erop geattendeerd dat Johannes voortaan haar zoon zal zijn:

- *Johannes neemt Jezus' rol over*

ΛΕΓΕΙ	ΤΗ	ΜΗΤΡΙ	ΓΥΝΑΙ	ΙΔΕ	Ο	ΥΙΟΝ	ΑΥΤΗΣ
(hij)-zegt	tot-de	moeder	vrouw!	!neem-waar!	de	zoon	van-jou
zeide Hij	tot zijn	moeder	Vrouw	zie	_	zoon	uw

27 Daarna zei Hij tot de discipel:
let op je moeder...

*Johannes zou voortaan Maria
als zijn moeder beschouwen*

ΕΙΤΑ	ΛΕΓΕΙ	ΤΩ	ΜΑΘΗΤΗ	ΙΔΕ	Η	ΜΗΤΗΡ	ΣΟΥ
daarna	hij-zegt	tot-de	leerling	neem-waar!	de	moeder	van-jou
Daarna	zeide Hij	tot de	discipel	Zie	_	moeder	uw

27 ... En vanaf dat uur
nam de discipel haar bij zich.

ook hierin is een diepere zin:

1. Maria is een type van het Joodse volk
 → het (moeder-)volk waaruit Jezus voortkomt;
 → Hebr. moeder = volk (iem/am)

ΚΑΙ	ΑΠ	ΕΚΕΙΝΗΣ	ΤΗΣ	ΩΡΑΣ
en	van-af	dat	het	uur
En	van... ..af	dat	_	uur

ΕΛΑΒΕΝ	Ο	ΜΑΘΗΤΗΣ	ΑΥΤΗΣ	ΕΙΣ	ΤΑ	ΙΔΙΑ
-(hij)-nam	de	leerling	haar	tot-in	de	eigen-dingen
nam	de	discipel	haar	(1/3) bij zich in huis	(2/3)	(3/3)

27 ... En vanaf dat uur
nam de discipel haar bij zich.

2. "de discipel" is een type van de ekklesia
 → zijn identiteit is verborgen;
 → komt historisch voort uit Joodse volk;
 → wordt na Jezus' heengaan 'de zoon'
 (Ef.4:13; Openb.12:5);
 → = de geliefde

ΚΑΙ	ΑΠ	ΕΚΕΙΝΗΣ	ΤΗΣ	ΩΡΑΣ
en	van-af	dat	het	uur
En	van... ..af	dat	_	uur

ΕΛΑΒΕΝ	Ο	ΜΑΘΗΤΗΣ	ΑΥΤΗΝ	ΕΙΣ	ΤΑ	ΙΔΙΑ
-(hij)-nam	de	leerling	haar	tot-in	de	eigen-dingen
nam	de	discipel	haar	(1/3) bij zich in huis	(2/3)	(3/3)

27 ... En vanaf dat uur
nam de discipel haar bij zich.

3. Maria (lees: het Joodse volk) vindt in de tijd van Jezus' afwezigheid en onder de natiën (=4!) een thuis bij Johannes (lees: de ekklesia).
- verstrooid onder natiën is er een thuis in de ekklesia - Christus' lichaam

ΚΑΙ	ΑΠ	ΕΚΕΙΝΗΣ	ΤΗΣ	ΩΡΑΣ
en	van-af	dat	het	uur
En	van... ..af	dat	_	uur

ΕΛΑΒΕΝ	Ο	ΜΑΘΗΤΗΣ	ΑΥΤΗΝ	ΕΙΣ	ΤΑ	ΙΔΙΑ
-(hij)-nam	de	leerling	haar	tot-in	de	eigen-dingen
nam	de	discipel	haar	(1/3) bij zich in huis	(2/3)	(3/3)